

**Naturrisikoutvalget
V/Sekretariatet leder Finn Katerås****Vår dato:** 05.04.2023**Vår ref:** Kristine Jacobsen**Deres ref:** [Klikk her for å skrive inn tekst.](#)

Innspill til Naturrisikoutvalget fra NORSKOG

Med bakgrunn i innvilget forlenget frist, leverer NORSKOG med dette inn sitt innspill til Naturrisikoutvalget.

NORSKOG

Norskog er en medlemsorganisasjon for aktive skogeiere. Vi arbeider med næringspolitikk og skogfaglig rådgivning. Tømmeromsetning og skogkultur går gjennom datterselskapet NORTØMMER. NORSKOG arbeider næringspolitisk for å oppnå gode rammebetingelser for et aktivt og dynamisk skogbruk. Våre viktigste næringspolitiske arbeidsfelt er eiendomsrett, skatt, klima- og miljøpolitikk, samferdsel, næringsutvikling og industripolitikk. Vi opplever å være særdeles berørt av strømminger og endringer i klima og miljø – både faktiske endringer og endringer i rammeverk og lowverk. NORSKOG leverer med dette sitt innspill.

HVA ER SKOGBRUK I NORGE

Skogbruket i Norge er en primærnæring med stor betydning for både økonomi, distriktpolitiske hensyn, klima og bruk av natur. Derfor er det av stor interesse for skogbruk. I 2022 ble det avvirket ca. 11,6 mill m³ tømmer, til en verdi av 6 mrd. kroner.

De følgende faktaene i avsnittet før neste bilde, er hentet fra NIBIO: <https://www.skogbruk.nibio.no/skogen-i-norge>

Skog utgjør om lag 14 millioner hektar (140 000 kvadratkilometer) eller 44 prosent av landarealet i Norge. Av dette er omtrent 8,6 millioner hektar produktivt skogareal. De volummessig og økonomisk viktigste treslagene er gran, furu og bjørk.

Skogen i Norge blir drevet gjennom et småskala skogbruk på grunn av vekslende topografi, varierende produksjonsforhold og eiendomsstruktur. Det er knapt 125 000 skogeierdommer med over 10 dekar skog. Privatpersoner eier over 97 prosent av disse eiendommene, hvilket tilsvarer 81 prosent av skogarealet. I 2020 ble 84,5 prosent av avvirkningen foretatt på skogeierdommer eid av enkeltpersoner.

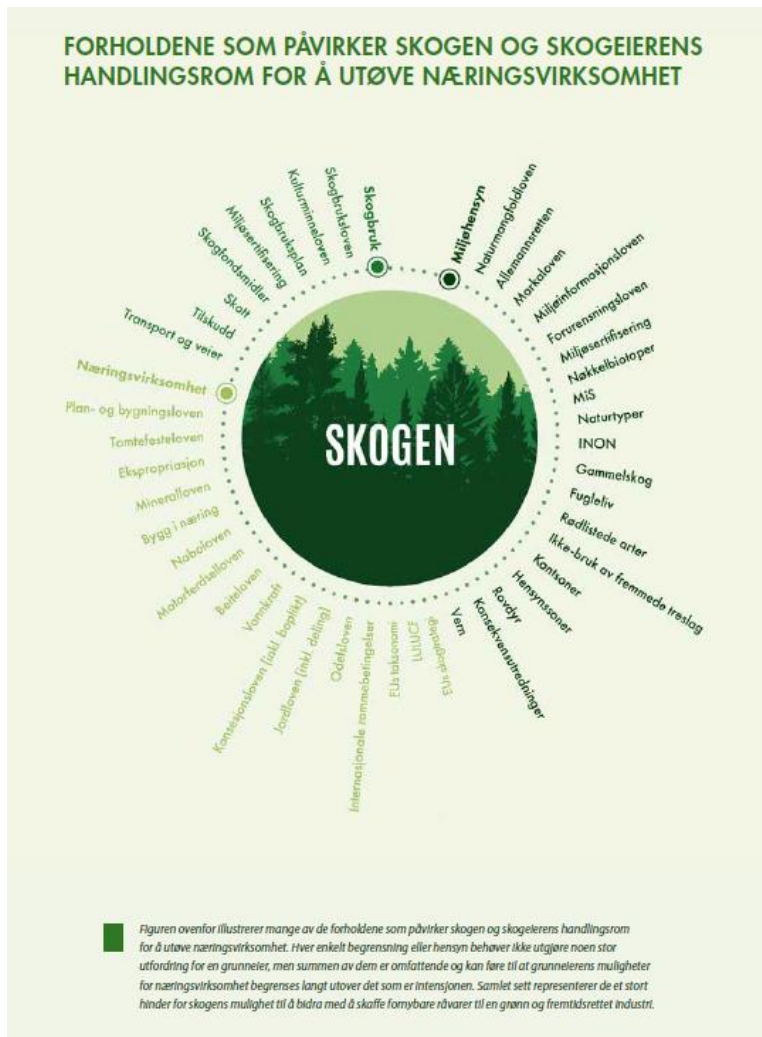
Gjennom skogpolitikken og skogbrukets egne miljøstandarder skal skogbrukstiltak tilpasses andre interesser enn de økonomiske, slik som biologisk mangfold, kulturverdier og opplevelseskvaliteter.

Skogbruksplanleggingen skal gjennom kartlegging av skogressurser og miljøverdier bidra til å fremme et bærekraftig skogbruk. Informasjonen i skogbruksplanene danner grunnlag for sertifisering og omsetning av tømmer. Vi har lite helt urørt skog i Norge, såkalt urskog, så hensynene i skogbruket er basert på å ta vare på livsmiljøer som er viktige for det biologiske mangfoldet. Noen arter er avhengige av spesielle livsmiljøer, som for eksempel gamle trær og død ved.

Naturmangfoldloven har bestemmelser om vern av skog og særskilte bestemmelser om prioriterte arter og utvalgte naturtyper for å sikre viktige miljøverdier i skog. Basert på Stortingets vilje er frivillig vern hovedlinjen i vernearbeidet.

Skogbruksloven – og forskrifter etter denne – gir også bestemmelser om hensyn til skogens opplevelseskvaliteter og friluftslivsverdier.

Så godt som all kommersiell virksomhet i skogbruket i Norge er sertifisert etter ISO 14001, der Norsk PEFC Skogstandard inngår som miljøstandard. Ved gruppesertifisering gjennom skogeierens organisasjoner har man løst utfordringen som ligger i det å sertifisere små eiendommer uten for store kostnader for den enkelte skogeier.

NATURRISIKO

I den senere tid har det blitt snakket mye om tap av natur og biologisk mangfold, og hva som kan gjøres organisatorisk gjennom styring og styringsvirkemidler som lovverk mm. for å kontrollere og hindre tap av natur.

Naturrisiko kan i all hovedsak deles inn i to deler: fysisk risiko som omhandler konsekvenser av forringelse av natur og naturmangfold, og overgangsrisiko som omhandler konsekvenser av endringer i politiske rammevilkår for å beskytte natur og naturmangfold.

KAMPEN OM SANNHETEN -HVORDAN TOLKES RAPPORTER, TALL OG FORSKNING?

Skogbruket i Norge er en primærnæring, og primærnæringer utnytter og berører natur, det er uomtvistelig. Spørsmålet har vært overordnet om det er naturkrise i norske skoger, og herunder om skogbruket er skyld i tap av natur. Alt skogbruk vil påvirke naturen, men hva er en akseptabel påvirkning? Rekker skogen til å

dekke alle ønsker, bruk og bevaring og formål? Vi står overfor en avveining av til dels motstridende ønsker og verdier. Hvordan skal dette vektes?

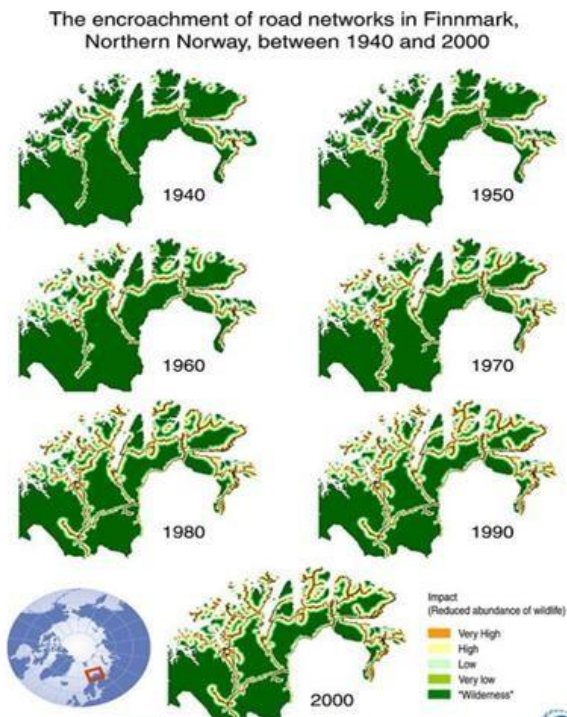
NORSKOG mener det snakkes om naturkrise i norske skoger på sviktende grunnlag. NORSKOG er ikke imot å ta tilstrekkelige hensyn til biologisk mangfold og natur, men mener det må gjøres med bakgrunn i riktige forutsetninger, ikke følelsesstyrt politikk. Det er gode økonomiske og ikke-økonomiske grunner for å ivareta natur, men hva som er en god ivaretagelse er i stor grad et tolkningsspørsmål og et spørsmål om avveining av ulike interesser og behov. NORSKOG er enig i at det på globalt plan kan snakkes om en naturkrise, men er ikke enig i at vi snakker om en naturkrise i Norge, og at globale resultater automatisk kan legges til grunn nasjonalt. Herunder følger at nasjonale funn heller ikke automatisk kan legges til grunn, regionalt.

NORSKOG er opptatt av å legge til rette for en fagbasert diskusjon hvor man får frem nyansene i problemstillingen. Vi opplever tendenser til bruk av forskning på en måte som gir resultater som er for sort-hvitt. Å gjenta en setning mange nok ganger til at det blir en etablert sannhet er farlig, og det er derfor viktig at dere i utvalget som skal dra slutninger fra rapporter og forskning, gjør det på kvalitativt godt vis. Selv om dere i utvalget sier at dere ikke kommer til å gi konkrete forslag til løsninger rundt naturrisiko, vil likevel NOU'en dere leverer brukes som underlagsmaterieell til å dra denne typen slutninger.

GLOBIO-KARTLEGGING

NORSKOG ønsker å vise viktigheten av nyansering av forskningsresultater. Et eksempel er deler av undersøkelsen utvalget selv benyttet i sin presentasjon for å vise tap av norsk natur.

GLOBIO-kartlegging for Finnmark

GLOBIO-kartleggingen for Finnmark viser alle disse veiene i gult og rødt - altså very high og high reduced abundance of wildlife. En slik kartlegging av fragmentering av natur, skiller ikke på inngrepets art. Da vi gikk inn og så på noen av disse veiene merket av i kartet for år 2000, finner vi eksempelvis disse veiene:

<http://www.nesseby.kommune.no/viewimage2.php?folder=15132&no=6>

https://www.facebook.com/photo?fbid=2278335792383838&set=pcb.2278336132383804&locale=nb_NO

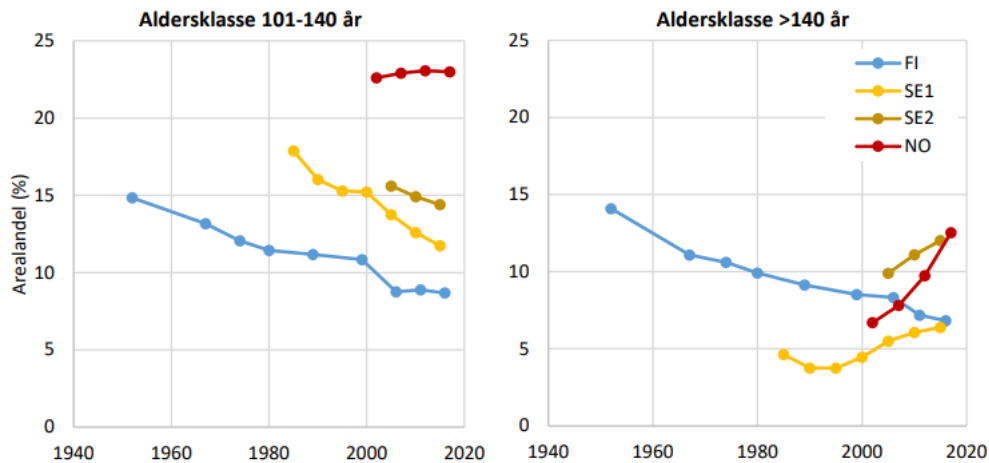
Disse veiene er om man ser på kartet isolert, altså skyld i "very high reduced abundance of wildlife", på samme måte som om det skulle gått en firefelts motorvei der. Når dette legges til grunn ukritisk som etablerte sannheter kan resultatene bli for generelle og dermed også treffe feil.

NATURINDEKSEN OG DEN ØKOLOGISKE TILSTANDEN I SKOG

I tillegg ser vi at Naturindeksen i skog og den økologiske tilstanden i skog trekkes frem som eksempler på hvor dårlig det står til i norske skoger. Indeksen går fra 0 til 1, hvor 0 er totalt ødelagt og 1 er helt upåvirket. Naturindeksen er et veid gjennomsnitt av skalerte indikatorer for ulike økosystem. Indikatorene er i hovedsak arter som sammen representerer det biologiske mangfoldet i et økosystem. Naturindeksen for skog viser en positiv utvikling siden 2010. Per 2019 er naturindeksen satt til 0,41 for skog (Kilde: <https://www.naturindeks.no/Ecosystems/skog>).

I tillegg har man rapporten om den økologiske tilstanden i skogen, «Vurdering av økologisk tilstand for skog i Norge i 2020», av forskere fra NINA, NMBU og Sveriges landbruksuniversitet på oppdrag fra Miljødirektoratet. Som har tatt for seg en rekke ulike indikatorer, deriblant også naturindeksen. De kommer til at den økologiske tilstanden i skog er 0,42. En god økologisk tilstand ville vært 0,6. Eksempelvis ser man at Vestlandet kommer dårlig ut i indeksen (0,37), dette skyldes lave skalerte verdier av hjorteviltbestanden og rovdyrbestanden. Altså påvirkes den økologiske tilstanden av andre faktorer enn kun skogbruksaktivitet.

De fleste indikatorene som inngår i indeksene for biologisk mangfold i skog har positiv utvikling. Vi har målbar andel økning i død ved, høyere prosent lauv og flere gamle trær sammenlignet med starten av måleperioden. Skogforvaltning har et hundreårsperspektiv. Naturindeksen gir et øyeblikksbilde av noe som er resultat av historisk skogbruk, mens konsekvensene av dagens skogbruk først kan måles om femti til hundre år. Allerede nå begynner vi å se resultatene fra miljøarbeidet som skogbruket har gjort de siste 20-30 årene. Bærekraftig bruk av natur og bevaring av skogarealet er ikke ensbetydende med tap av natur, men slike nyanser kommer ikke alltid frem.

Figur 4.3 Utvikling av arealandelene av henholdsvis 'nesten gammel skog' (101–140 år) og 'gammel skog' (>140 år) i Norge Sverige og Finland. Merk at andelene refererer til litt ulike typer av skogsmark: FI produktiv skogsmark i Finland, SE1 produktiv skogsmark utenom verneområder i Sverige, SE2 all skogsmark i Sverige, NO skogsmark i Norge, under barskogsgrensa og utenom Finnmark. Punktene er basert på de respektive landenes landsskognakseringer, med medianverdier (Norge) eller gjennomsnittsverdier (Sverige, Finland) for en gitt takseringsperiode tilordnet et referanseår midt i perioden (beregning basert på tall fra Landsskognakseringen, [LUKE 2021](#), [SLU Riksskognakseringen 2021](#)).

Naturindeksen måler utviklingen mot en natur som er urørt av mennesker. Miljødirektoratet skriver at «Tilstanden for det biologiske mangfold i norske økosystemer i 2014 avviker til dels betydelig fra referanseindeksen. Vi har et omfattende jordbruk og skogbruk.»

Primærnæringen står etter naturindeksen lagelig til for hogg, men det er åpenbart at vi trenger jordbruk med produksjon av mat og skogbruk med produksjon av tømmer. Mennesker forbraker ressurser, og ettersom det stadig blir flere av oss, og flere av oss får det bedre, krever dette mer ressurser. Da er det ikke grønnvasking å ønske tømmer fra bærekraftig miljøsertifisert norsk skogbruk, som en fornybar ressurs med stor substitusjonseffekt.

Ettersom naturindeksen for skog måles opp mot en idealtilstand uten mennesker, vil naturindeksen for skog forbli lav. Et lavt tall kan altså isolert sett ikke si noe om skogbrukets miljøarbeid.

RØDLISTA

Rødlista er et verktøy for å beskrive artsmangfold og hvilke arter som har risiko for å forsvinne fra Norge. Rødlista viser per dags dato at vi har 1 330 truede arter i skog. Innenfor de ulike artene vil noen være mangtallige og noen fåtallige. De artene hvor man har registrert få individer vil få en plass på rødlisten, selv om en lav populasjon av en art ikke sier noe om hvorvidt den er naturlig lav eller om den faktisk er i tilbakegang eller fremgang. Mange arter vil være i ytterkanten av utbredelsesområdet sitt og dermed naturlig sjeldne. Mange arter har vi for lite kunnskap om og populasjonsstørrelse og levedyktighet er basert på ekspertvurderinger heller enn faktisk kunnskap. Denne metodikken innebærer at alltid vil være mange arter på rødlisten, og mange av disse igjen vil ha sitt naturlige tilholdssted i skog.

Skal man benytte rødlisten til å si noe om skogbrukets betydning for artene, må man derfor se på artenes utvikling over tid. Både rødlisten for 2015 og den sist oppdaterte rødlisten i 2021 viser en positiv utvikling for svært mange av artene som lever i skog.

Når WWF da sier at "Skogene våre er i fare. Tre av fem norske arter lever i skogene våre. Men dessverre er det nettopp skogen som kommer dårligst ut i vurderingen over hvordan det står til i naturen vår. Rundt halvparten av de utrydningstruede artene i Norge trues av skogbruk. Det er særlig flatehogst som er farlig, men også skoggjødsling, markberedning, bygging av skogsbilveier og fravær av skogbranner kan være veldig ødeleggende.» viser dette at påstanden i beste fall er unyansert og gjort på bakgrunn av et tallmaterieell hvor man ikke kan dra en slik slutning.

LANDSKOGTAKSERINGEN

Norge var det første landet i verden som etablerte en landsskogtaksering for å overvåke utviklingen i skog på nasjonal skala. Siden etableringen i 1919 har Landsskogtakseringen levert verdifull statistikk. Statistikk viser blant annet at skog med alder over 100 år nå utgjør over en tredjedel av skogarealet.

Skog med alder over 160 år har mellom 1996 og 2016 økt raskt fra 1,3 prosent til 3,8 prosent av det produktive skogarealet. Dette fremgår også i rapporten om den økologiske tilstanden i skog.

IPBES OG LIVING PLANET REPORT

Både IPBES og Living Planet Report legger til grunn tallmaterialet som viser en dramatisk nedgang i verdens bestander av dyr. Dette er reelle trusler mot verdens natur, men det er også viktig å være klar over at man snakker om geometriske gjennomsnitt her og ikke aritmetisk gjennomsnitt. For å vise hvordan det kan gjøre noe med vår oppfatning av et resultat legges det ved to artikler skrevet av agronom og journalist Øystein Heggdal som nettopp viser hvor ulikt man kan fremstille forskningsresultater.

<https://norsk-skogbruk.no/stafettpinnen/dyrene-som-ikke-forsvant/>

<https://www.minerva.no/biologisk-mangfold-miljo-natur/dyrene-reddes-ikke-av-overdrivelser/417176>

FRIVILLIG VERN OG ØSTMARKA

Frivillig vern er Stortingets vilde metode for vern av skog i Norge. Ordningen vokste frem i kjølvannet av det konflikthylte barskogvernet på 80- og 90-tallet, og ordningen har vist seg å være en suksess både prosessuelt, økonomisk og resultatmessig.

I starten av 2023 opplever vi dessverre at budsjetttrammen er for liten. Dette skyldes delvis både utbetaling av erstatning til Statskog for vern av statlig eide områder, i tillegg til finansieringen av det politiske prosjektet Nasjonalpark Østmarka som enda ikke er avklart. Foreløpig må dette søkes finansiert over midlene til frivillig vern. Verneverdiene i Østmarka er lave og det oppleves uheldig at grunneieres tilbud om arealer til vern med høyere kartlagte verneverdier enn Østmarka, nå avslås med bakgrunn i økonomi. Østmarka skyver med det potensielt ut mer verneverdige områder som skogeiere har tilbudt til vern. _ Dette er også områder med kvaliteter som er mangler i dagens vern i henhold til mangelanalysen utført av NINA m.fl. i 2017. Vi opplever at Miljødirektoratet avslår områder de tidligere har sagt ja til, og som har kommet langt i prosess, til og med så langt at man våren 2022 var muntlig enige om erstatning med direktoratet. Grunneierne sitter igjen med svarteper. De har ventet lenge og mistet inntektsmuligheter, i tillegg er det funnet betydelige verneverdier i områdene som de nå må ta hensyn til. Konsekvensen kan bli at frivillig vern – konseptet spiller fallitt fordi skogeierne mister tillit til systemet. NORSKOG er ikke opptatt av å øke omfanget av skogvernet, men av at de skogeierne som selv ønsker vern skal få muligheten dersom

verneverdien er høy nok, og at staten gjør opp inngåtte avtaler og områder som har kommet langt i prosess. Målet om 10% vern av skog kommer ikke til å gå ned. Det er viktig for skogbruket som tømmerprodusent at vernet legges til områder med høye verneverdier, men med vanskelige driftsforhold, slik at vernet skaper minst mulig problemer for tømmerproduksjonen og skogbrukets mulighet til å bidra i det grønne skiftet. Frivillig vern har vist seg velegnet i så måte.

NORSKOG arbeider for at dersom Nasjonalpark Østmarka skal bli en realitet så må dette finansieres uavhengig av bevilgningen til frivillig vern. I tillegg må utbetaling til Statskog holdes tilbake til køen er borte. Bevilgningen må økes slik at skogeiere som står i kø og venter på avklaring for verneverdige områder skal få oppgjør raskt.

ENDRINGER I REGELVERK OG POLITISK RAMMEVERK

Gjennomføringen av norsk skogpolitikk er basert på en rekke tiltak og virkemidler. Disse omfatter lovgivning, skattepolitikk, økonomiske støtteordninger, forskning og veiledning. Norske forpliktelser gjennom internasjonale avtaler er også tatt inn i norsk regelverk, blant annet kriterier for et bærekraftig skogbruk framforhandlet gjennom et europeisk skogsamarbeid.

Gitt at vi snakker om naturrisiko som et problem som må løses, vil det være naturlig å anta at det snakkes om innstramminger i regelverk og politisk handlingsrom. NORSKOG sin innvending mot et innstrammet regelverk vil være at innstrammingerne må treffe rett, og at omstillingen ikke må gå for fort. Bedrifter må gis reelle omstillingsmuligheter, som også skal være gjort med grunnlag i entydig forskning.

Lover, forordninger og sertifiseringer må tilpasses norske forhold. Alternativet gir lekkasjeeffekt. Om Norge nasjonalt får strengere regelsett som fordyrer eller umuliggjør nødvendig uttak av tømmer fra norske skoger, vil verden måtte skaffe disse ressursene på annet vis. «Man tar ikke den internasjonale ressursknappheten på alvor dersom man bagatelliserer import.» skriver Yngve Holth – Næringspolitisk sjef, Glommen Mjøsen i et avisinnlegg som viser en del av utfordringene skogbruket står overfor i spagaten mellom produksjonsbehov, økonomi, sosiale hensyn, og hensynet til natur- og klima.

<https://www.h-a.no/det-blir-ikke-mer-naturkrise-i-norske-skoger-av-a-gjenta-ordet-plantasje-mange-ganger/o/5-139-1151671>

NORSK LOVVERK

Formålet med skogbruksloven er å fremme en bærekraftig forvaltning av skogressursene med sikte på aktiv lokal og nasjonal verdiskaping, og å sikre biologisk mangfold, hensyn til landskapet, friluftslivet og kulturverdiene i skogen.

Skogbruksloven har fra enkelte juridiske miljøer og miljøsidene blitt kritisert for å være en utdatert lov som ikke ivaretar noe annet enn næringsinteresser. Skogbruksloven er riktignok utformet bevisst som en næringslov, hvilket harmonerer med påstandene. Skogbruksloven har likevel bestemmelser og tilhørende forskrift om bærekraftig skogbruk, som legger opp krav til avsetning av nøkkelbiotoper og hensyn til biologisk mangfold. Å vurdere skogbruksloven isolert blir også uriktig og upresist da skogbruket forholder seg til en rekke lover hvor miljøhensynene i tillegg til andre naturhensyn for ivaretagelse av kultur og friluftsliv er vesentlige. Eksempler på dette vil være naturmangfoldloven, forurensingsloven, vannressursloven, friluftsloven, kulturminneloven i tillegg til kravpunktene i PEFC skogsertifisering.

NORSKOG mener med bakgrunn i alle disse lovene, at det er et omfattende regelverk som styrer skogbruket, og vi er redde for at ytterligere reguleringer med tilsynelatende gode intensjoner fort kan slå ut på en måte som passiviserer skogbruket på en måte som ikke er tjenlig inn i det grønne skiftet, og som ikke ivaretar eiendomsretten på en god måte.

NORSKOG ser også at skogbruks- og landbruksområde i likhet med resten av samfunnet, er gjenstand for økt rettsliggjøring. I en næring hvor jussen i stor grad er formet etter historien, og forarbeider og rettspraksis er tause om mange spørsmål, kan dette være en utfordring. Man kan ikke automatisk ta en gammel lov å gi den nytt liv uten å forstå konteksten den er gitt i. Likevel må vi forholde oss til at flere og flere spørsmål avgjøres rettslig, og eiendomsrettens prinsipielle saker likeså.

Det pågår også prosesser som innebærer en kamp om påvirkning av skogbrukets juridiske rammer. Dette ser vi tydelig i en pågående retts sak knyttet til begjæring om midlertidig forføyning for a stanse byggingen og oppgraderingen av en skogsbilvei. Her argumenteres det for at selv om tiltaket skal behandles etter landbruksvegveskriften, skal det likevel kreves reguleringsplan etter plan- og bygningssloven (PBL).

Enkelte går også langt i å hevde at all hogst bør ligge under PBL da hogst kan innebære «vesentlige terrenginngrep». Skogbruket reguleres som ovennevnt av mange lover og forskrifter, og vi opplever at hensyn til miljø og friluftsliv styrkes på bekostning av næringsinteressene og eiendomsretten. NORSKOG er opptatt av at det lov- og regelverket skogbruket skal forholde seg til skal være tydelig, forutsigbart og forvaltningsmessig effektivt for offentlig forvaltning så vel som skogeier. En reguleringsplanplikt på landbruksveier ville føre til et så fordyrende ledd, at det ikke ville være økonomisk regningsvarende i de fleste tilfeller. Dette betyr at et slikt juridisk grep vil kunne få store implikasjoner for forsyning av tømmer i Norge, da veitilgang er vesentlig for å kunne ha et godt operativt skogbruk i Norge.

PEFC og FSC

Grunnlaget for skogsertifiseringen i Norge ble lagt gjennom prosjektet Levende Skog. Levende Skog ble startet opp i 1995 som følge av økt internasjonal oppmerksomhet på skog- og miljøspørsmål, blant annet i papirmarkedet, og norsk skogbruks eget ønske om og vilje til å drive en langsiktig og ansvarlig skogforvaltning.

Systemet med sertifisering etter Levende Skogs standarder og ISO 14001 ble i 2000 godkjent under «Programme for the Endorsement of Forest Certification», PEFC, som er verdens største internasjonale skogsertifiseringssystem.

I 2006 ble Levende Skog-standardene revidert, og Rådet for Levende Skog etablert som eier og forvalter av standarden. Standarden skal revideres hvert 5. år. Norsk PEFC Skogstandard omfatter mange miljømessige, sosiale og økonomiske hensyn

PEFC-standardene består av en rekke kravpunkt, og ved revisjon i 2020-2022 deltok det representanter fra 15 organisasjoner, både skogeierorganisasjoner, friluftslivorganisasjoner og miljøorganisasjoner. Den reviderte standarden tredde i kraft fra 01.03.23. Her er det tatt større hensyn til natur og biologisk mangfold, man skjerper inn på en rekke kravpunkter. Det kommer for eksempel krav om 5% avsetning av biologisk viktige områder (BVO) for eiendommer større enn 1 500 daa, økt fokus på lukkede hogstformer, det kommer også krav om økt hensyn til fuglene i skogen. For eksempel skal man unngå hogst i viktige områder for fugl i

hekkesesongen og reirplasser for rovfugl og tiurleik får bedre beskyttelse. I tillegg foretas det en rekke hensyn ved hogst med gjensetting av stående døde trær, livsløpstrær og kantsoner.

I tillegg finnes FSC som er en ytterligere internasjonal sertifiseringsordning, som ligner mye på PEFC. Det jobbes i dag med en norsk FSC standard, med et norsk styre.

ALLEMANNSRETTE

Allemannsretten er sterkt forankret i Norge. 2022 var også året hvor det ble reist forslag om å grunnlovsfeste allemannsretten. Det er et forslag som nok appellerer til mange fordi det høres tilforlatelig og logisk ut. NORSKOGs bekymring er at dette nødvendigvis vil måtte gå på bekostning av eiendomsretten, en eiendomsrett som vi vil anføre er under sterkere press enn hva allemannsretten er. I dag må grensene for allemannsretten og frilufsloven tolkes i lys av grunneierrettens vern etter EMK. Ved grunnlovsfesting av allemannsretten vil dette bli omvendt, eiendomsretten må tolkes ut fra allemannsrettens grunnlovsvern. Her kan man se for seg tunge rettsprosesser som ikke vil kunne løses uten å trekke saken inn for EMD. Det kan også virke konflikt drivende gjennom de tvister som klart vil måtte komme til å oppstå i tolkninger mellom de regelverk vi har i dag. Regelverk som er utviklet og avstemt gjennom den rettsstilstanden som har vært i lang tid. NORSKOG mener at den reelle trusselen, dersom det finnes en slik, mot allemannsretten må være omregulering av arealer til annet enn skog, og med det nedbygging av natur, ikke grunneiers lovlige bruk av egen utmark. Allemannsretten gjelder som kjent bare i utmark (med noen spesifikke unntak som f.eks. snødekt innmark), og hvor arealer blir omregulert og omdisponert til annet areal, vil allemannsretten ikke gjøre seg gjeldende. NORSKOG mener etter dette at en grunnlovsfesting av allemannsretten ikke vil være forenelig med en sterk eiendomsrett, og at det heller ikke løser problemene som søkes løst.

Vi ser også at allemannsretten i seg selv kan føre til press på sårbar natur fordi man i dag kan utøve friluftsliv i større grad enn før, og fordi digitaliseringen gjør nye destinasjoner til "hot spots" for turgåing, toppturer på ski, klatring osv. Når man får press på naturen gjennom både nødvendig næringsutøvelse, men også privat og kommersialisert friluftsliv, er det etter NORSKOG sitt syn uklokt å grunnlovsfeste retten.

En sak som er illustrerende selv om den ikke er sentrert rundt sårbar natur, er NRK sin sak om strid om det skal være strengere regler for å gå i fjellet. (Kilde: <https://www.nrk.no/vestland/strid-om-det-skal-vere-strengare-regler-for-a-ga-i-fjellet-1.16364050>) Forslaget er i all hovedsak gitt med bakgrunn i antall ulykker i fjellet. Responsen fra norske ski- friluftslivs- og hjelpeorganisasjoner er at et forbud mot ferdsel ved f.eks. snøskredfare sitter langt inne, og at man ikke tror strengere lovverk og mer regulering hjelper, men derimot presenterer nye problemstillinger. NORSKOG er enig i en slik vurdering, men synes også det er interessant å se at dette er et argument som mange av de samme organisasjonene ikke stiller seg bak når det kommer til skogbrukets reguleringer. Der ønsker de gjerne strengere lovregulering for å oppnå egne særinteresser.

STRØMNINGER OG KRAV FRA EU – LULUCF OG TAKSONOMIEN.

LULUCF

Spørsmålet i skogbruket har vært hvordan regjeringen ser for seg avtaleinngåelse og implementering av LULUCF i Norge som korrelerer med grønt industriløft og på en måte som ikke begrenser skogbruket slik regjeringen selv har uttrykt det i Hurdalsplattformen. Det er med andre ord mange kryssende verdivalg og hensyn som skal ivaretas her.

I Hurdalsplattformen er det lagt til grunn at skogen skal brukes aktivt som en sentral del av klimapolitikken, herunder øke tilskudd til skogplanting, ungsogopleie og andre skogkulturtiltak for å øke CO₂-opptaket, og sikre ressursgrunnlaget for industrien.

Substitusjonseffekten er omtalt, og det synes klart at regjeringen ønsker et aktivt skogbruk som maksimerer bærekraftig uttak av tømmer som en viktig bestanddel for det grønne skiftet. I grønt industriløft er noen av de viktigste målene sett opp mot skogbruket og skogindustrien målene om å skape verdier og lønnsomme jobber i hele landet, øke de grønne investeringene, og kutte klimagassutslipp hurtig. Regjeringen skriver også i Hurdalsplattformen at de vil ta initiativ til et internasjonalt klimasamarbeid mellom landene som har boreal barskog.

LULUCF er en av de tre grunnpilarene i klimaforpliktelsen med EU, og regulerer felles bokføring av utslipp og opptak i skog og andre arealer i hele EU. EU-kommisjonen vil øke CO₂-opptaket fra landarealene, forenkle systemet blant annet med å fjerne dagens referansebane for skog, og slå sammen jordbruk og skogbruk til en landsektor. Dette medfører at nytt forslag til referansebane gir Norge forpliktelser til forbedring av CO₂-opptaket etter en referansebane satt da vi som en naturlig følge av skogreisningen etter krigen, har hatt den største CO₂-bindingen i moderne tid. Å skulle forbedre et naturlig toppunkt som i de kommende år vil synke, synes umulig.

I tillegg har Norges forvaltede areal blitt omdefinert til også å omfatte reinbeite og utmarksarealer uten skog, noe som gjør at Norges forvaltede areal har økt fra 14 til 25 millioner hektar. Skogbruket i Norge er avhengig av en avtale hvor handlingsrommet i LULUCF utfordres slik at man kan opprettholde eller øke det avvirkningsnivå vi i dag er på.

Handlingsrommet her må utfordres. Vi kan ikke akseptere retningslinjer for skog som er utformet for helt andre skogforhold og befolkningstettheter enn våre. NORSKOG tror et samarbeid med andre land med boreal skog er helt nødvendig om samarbeidet med EU skal være vellykket. EU forsøker å innføre en felles skogforvaltning for Europa hvor skogproduksjon og økonomi vektles lavt. Denne sentraleuropeiske forvaltningen er dårlig tilpasset våre klimatiske forutsetninger, og innebærer mange unødvendige begrensninger.

Klimaendringene forholder seg ikke til landegrenser og internasjonale avtaler er derfor en klok beslutning, men vi må sørge for at vi ikke blir overkjørt. En felles tilnærming til skogbrukets rolle i klimakampen ovenfor EU er fornuftig, og skoggiganter som Sverige og Finland samt de tre baltiske landene vil ha sammenfallende interesser med Norge.

TAKSONOMIEN - BÆREKRAFTIG FINANS

I 2020 la EU frem "The European Green Deal", EUs grønne giv. Dette er en vekststrategi for å gjøre Europa klimanøytral innen 2050. Herunder finner man en handlingsplan for bærekraftig finans. Taksonomien er et informasjonsklassifiseringssystem som skal definere hva bærekraftig aktivitet er, slik at finansinstitusjoner kan investere og rapportere etter disse kriteriene. Kriteriene baserer seg på seks hovedmål, hvor man må innfri minst et av dem i vesentlig grad, for å kunne kalles bærekraftig.

For at skog og skogtiltak skal kunne karakteriseres som bærekraftig, er det satt opp en rekke krav, herunder krav om skogbruksplan med klimaregnskap på eiendomsnivå (hvilket selvsagt er vanskelig og dyrt i et land

med våre eiendomsgrenseforhold). Planen og regnskapet skal revideres eksternt hvert femte år, og det er strenge krav til hva planen skal inneholde.

NORSKOG er bekymret for at en slik rapportering vil kunne bli veldig omfattende og byråkratisk, og også lite hensiktsmessig gitt systemene vi alt har. Hva gir et klimaregnskap på eiendomsnivå i Norge med vår eiendomsstruktur? Vi har mange umatrikulerte sameier, usikre grenser, bittesmå teiger og andre vanskelige eiendomsforhold.

Selv om dette er krav gitt til finans, er vi i skogbruket redde for at dette vil påvirke investeringsvilje og mulighet i skogbruket og eiendomsporteføljen for skogbruket, stort. Når finansverden snakker om behovet for felles rammeverk, er det dette vi frykter mest. Et rammeverk som ikke hensyntar særskilte nasjonale og regionale forhold. Vi i skogbruket er sikre på at vi driver bærekraftig, men det hjelper lite om vi defineres til å gjøre noe annet på bakgrunn av byråkratiske regler og systemer vi vanskelig kan følge.

MIS-SYSTEMET

Deler av denne teksten er hentet fra NIBIO sine faktasider om MiS-registrering.

MiS står for miljøregistrering i skog. Det faglige grunnlaget for et registreringsverktøy ble utformet i perioden 1997-2000 av NIBIO, og MiS er basert på registrering av 12 hovedtyper av livsmiljøer med spesiell betydning for biologisk mangfold i skog. MiS ble en del av skogbruksplanleggingen i 2002, og senere en viktig del av miljøsertifiseringen i skog. Kartleggingen gir skogeier informasjon om arealer med miljøer som er særlig viktige å ta vare på. I 2015 var 120 000 livsmiljøer registrert og 87 000 av disse avsatt som nøkkelbiotoper. En kartdatabase med registrerte livsmiljøer og miljøkvaliteter oppdateres stadig med data fra flere kommuner. I tillegg registreres MiS i Landsskogtakseringen for å overvåke utviklingen i forekomsten av MiS-livsmiljøer. I 2017 ble en ny veileder presentert der registrering av MiS-miljøer er beskrevet etter NiN-systemet (Natur i Norge). Fra starten av har dokumentasjon av registrerte livsmiljøers funksjon stått sentralt, og etter at data fra registreringer av MiS i skogbruksplanleggingen og i Landsskogtakseringen ble tilgjengelige er også evaluering og forbedringer av metoden blitt viktige temaer.

MiS er bærebjelken i natur- og bevaringsarbeidet i skogbruket. Det er en vitenskapelig metodikk hvor målet er å ivareta livsmiljøer, ikke artsobservasjoner av enkeltindivider. Metoden er dynamisk og et viktig mål for prosjektet er å produsere ny oppdatert kunnskap, og sørge for at denne formidles slik at registrering og forvaltning av miljøverdier for biologisk mangfold er mest mulig oppdatert.

MiS etter NiN metodikken er en etterprøvable og verdinøytral metode, som baserer seg på klare inngangsverdier, og det er ikke rom for skjønsmessige vurderinger av feltkartleggere.

Det har i den siste tid blitt rettet mye oppmerksomhet mot skogbruket etter en rekke artikler i NRK. Her blir skogbruket anklaget for registreringsjuks. Det treffer ikke helt. Metodikken vi bruker i dag er vesentlig fornyet kontra metodikken benyttet under de eldre registreringene det vises til i artikkelen, og mye av kritikken går på metodikken og ikke på gjennomføringen. Man kan gjerne kritisere metoden, men at skogbruket følger en gitt vitenskapelig metode kan ikke skogbruket kritiseres for.

HVORDAN PÅVIRKES SKOGBRUKET AV KLIMA OG NATURRISIKO

Skogbruket selv blir påvirket av en natur i endring, både når det kommer til endring i biologisk mangfold,

tap av natur ved avskoging og omdisponering til andre arealer, og gjennom de klimatiske endringene som er forventet å finne sted.

Stormfelling, barkebiller og skader fra andre insekt, snø og toppbrekk, tørkestress med påfølgende skadeomfang, mer skogbrann, råte, sopp, sykdommer, endring i optimale treslag på stedet, mer naturfare ved en økning i ras, skred, erosjoner, mer vann og de problemer det medfører, er en del viktige eksempler på utfordringer skogbruket står overfor fremover. Dette er problemstillinger skogbruket tar på alvor, og hvor skogbruket ser på forskning for å tilpasse seg.

Skogbruket er en næring som tilpasser seg raskt, men det er ofte ikke synlig for omgivelsene umiddelbart, fordi vi naturlig nok opererer med veldig lange omløpstider. Dette gjør også at resultater vises senere.

KARBONBINDING I JORD OG SKOG

«Skog har mange viktige klimafunksjoner. I tillegg til å påvirke vannhusholdningen og lokalklimatiske forhold, representerer også verdens skogøkosystemer betydelige karbonlagre som kan påvirke den globale drivhuseffekten hvis karbonet frigjøres til atmosfæren i form av klimagasser. På en annen side utgjør voksende skog et viktig karbonsluk som reduserer virkningen av menneskeskapt CO₂-utslipp.

I følge FN's klimapanel vil bærekraftig skogforvaltning som tar sikte på å ivareta eller øke skogens karbonlager, samtidig som det årlig produseres virke til tømmer, fiber og bioenergi, gi størst klimaeffekt. Skogens karbonlager inngår i naturens eget karbonkretsloop. Den mengde karbon som frigjøres ved forbrenning av skogbiomasse er den samme som frigjøres når trær dør en naturlig død og nedbrytes i skogen. Så lenge vi ivaretar våre skoger og ikke tar ut mere enn tilveksten når vi hogger skog, vil en tilsvarende mengde karbon tas opp igjen gjennom fotosyntesen.

Klimaproblemet skyldes i all hovedsak at det atmosfæriske kretsloop tilføres CO₂ fra forbrenning av fossile karbonlagre i form av olje, kull og gass. Slik tilførsel vil forrykke det langsiktige stabiliseringsnivået av CO₂ i atmosfæren og dermed bidra til global oppvarming.» - NIBIO - <https://www.skogbruk.nibio.no/skogen-i-norge>

I et bilde som setter sammen naturrisiko og klimarisiko, peker mange på endring i valg av treslag, mer lauv, viktigheten av jordkarbon og med det mer vern. Noen av disse påstandene er nok i et biologisk perspektiv riktige, men det finnes likevel selvmotsigelser også der, i tillegg til at området er noe prematurt når det gjelder forskning. Noen av forskerne peker på at gran ikke vil tåle det kommende klimaet. Likevel mener mange av de samme forskerne at denne granen vil være stabile karbonlagre ved høy alder.

Forsyningsrisiko må nevnes også her. Å øke andelen lauv blir fremsatt som en biologisk positiv prosess, mens det for trelastindustrien fort kan oppleves negativt. Enn så lenge er det ikke realistisk å få trelastindustrien over på trelast av bjørk, bøk, or osv. da granen har egenskaper som gjør den spesielt godt egnet til bygningskonstruksjoner og til produksjon av massevirke – herunder papirprodukter.

NATURFARE OG ERSTATNING

Når verden blir våtere, villere og farligere - hvem er det da som skal betale for risikoreducerende tiltak? I en nylig rapport fra Landbruksdirektoratet og NVE til LMD åpnes det for at skogbrukslovens vernskogbestemmelse også kan benyttes til å verne mot naturfare, herunder ras og skred.

Skog som tjener som vern mot ras og skred i ulik grad, skal kunne kreves skjøttet eller unnlatt hogst, på en måte som påfører skogeier et økonomisk tap.

Mediebildet har vært preget av saker hvor kommunen går ut og sier det er viktig at skogen står fordi den har en avdempende effekt på den type naturfare. I en nylig mediesak i Rana kommune i Nordland, hvor det åpenbart var snakk om plantet gran, fremholdt kommunen dette synet. Dersom ingen hadde plantet gran der, ville risikoen for ras og skred vært vesentlig høyere på konstant basis. En flatehogst som kommunen ønsker å forby, ville her være å gjenopprette den "naturlige" tilstanden. Ingen drøfter heller hva som skal være alternativet fremover. Før eller siden vil en uskjøttet skog «kollapse».

En annen interessant rapport er NOU 2022:3 På trygg grunn._

Etter raset i Gjerdrum, som krevde 11 menneskeliv, inklusive et ufødt barn, ble det ved kongelig res. nedsatt et utvalg som skulle se på årsaken til skredet, og vurdere tiltak for å styrke forebyggingen av slike skredulykker i hele landet. Her ble det blant annet vurdert og foreslått en ny naturskadelov.

Symptomatisk og felles for både rapporten fra Landbruksdirektoratet og NVE og NOU'en på trygg grunn, er en økende interesse for å ta en stor samfunnsinteresse, et felles gode som trygg infrastruktur og trygge bosteder, se vanskene med finansiering av tiltak og erstatning, og dermed komme frem til at grunneier bør få et større ansvar. NORSKOG kan ikke se at det å sikre felles samfunns-goder som trygg grunn, som utgangspunkt bør være grunneiers jobb. Grunneier skal selvsagt kunne måtte bidra dersom grunneier selv profitterer på tiltaket, men ellers kan det argumenteres for at man nå ser en ny linje i samfunnet der vi mener grunneier blir hensatt til en urimelig stor ansvarsbyrde, og hvor grunneier skal gjøre dette gratis. At skogeier skal måtte koste tiltak som kun gagnar allerede eksisterende infrastruktur, det mener NORSKOG har karakter av tvungen formuesoverføring og bør utløse erstatning.

NORSKOG tror dette henger sammen med samfunnets respekt for privat eiendomsrett og hvordan denne reflekteres i hvordan båndlegging av private eiendom erstattes. Å dytte stadig mer av grunneiers minskede råderett over egen eiendommen i kategorien for erstatningsfrie rådgighetsinnskrenkninger, gir ikke eiendomsretten en særlig høy stjerne i dagens samfunn. Dette kan underbygges av hvordan mange i storsamfunnet og på miljøsidene ser på både skogeiere og eiendomsretten. Christian Steel, generalsekretær i Sabima, uttalte i et intervju med Norsk Skogbruk nr. 3 2023 at skogeiere i stor grad hadde fått skogen sin gjennom arv, «(...) det er jo ikke noe man har gjort seg fortjent til. Jeg mener det er et eiendomsprivilegium snarere enn en eiendomsrett. Det er 120000 skogeiere i dag som har vært heldige å eie en bit av vår felles natur, og kan få et økonomisk utbytte av det.»

Et slikt utsagn vitner om en total mangel på respekt for den etablerte eiendomsretten skogeiere har til skogen sin. Overfører vi et slikt syn til andre eierforhold i Norge, ville dette medført at man ikke hadde krav på erstatning ved tvungen avståelse av bolig til ny infrastruktur i Norge, fordi det også finnes mennesker som ikke eier, men kun befinner seg på leiemarkedet. Det ville selvsagt ikke vært et akseptabelt synspunkt under noen omstendighet, og det er derfor rart at synet på grunneiere i Norge kan inneholde så sterke elementer av dette.

Vi ser denne tankegangen jevnt over også gjennomsyrrer spørsmålet om klima og naturrisiko også.

Grunneiers ansvar blir poengtert, men grunneiers avståelser og økonomiske tap er symptomatisk viet lite til ingen plass. Noen må bære kostnadene for å gi samfunnet det det trenger. De som i størst grad må bære

byrdene av det er grunneiere og primærnæringene, og dette er det tydeligvis tenkt at de i stor grad skal gjøre gratis.

En av løsningene på dette problemet som vi ser eskalerer i styrke, er å gjennomgå ekspropriasjonsrettsreglene. I dag opplever grunneiere som tilbyr biologisk viktige områder til vern, å få erstattet dette etter ren tømmerverdi. Dette slår i mange tilfeller feil ut da områdene med høy tømmerverdi ikke alltid er de områdene med de viktigste biologiske kvalitetene man søker ved vernet, og omvendt. Vi trenger rett og slett en verdsetting og dertil hørende kompensering av natur som treffer bedre og som gir grunneiere en anerkjennelse av sitt arbeid og avsetning av viktige områder.

LØSNINGENE SOM OFTE GÅR IGJEN

NORSKOG er bekymret for hvordan mange av løsningene på disse komplekse problemstillingene som er vevd inn i hverandre ved hjelp av usikre parametere og nødvendige avveininger, forenkles på en måte som gir løsninger som ikke løser problemene på lang sikt. Med det skapes det et bilde av at enkle løsninger er mulige.

Ytterligere ser man tendensene til at problemer skal løses ved hjelp av nullvisjoner som igjen skal oppnås ved mer myndighetsstyring, sentralisering av beslutningsmyndighet, sektorovergripende regler, standardisering når det kommer til rapportering og vurderingskriterier, mer kunnskap, mer kartlegging og flere utredninger som skal gi svar med to streker under. NORSKOG tror dessverre ikke dette vil løse utfordringene vi står overfor i møte med endringer i natur- og klima, men i stedet skape vesentlig flere problemer.

Det er imidlertid vanskelig å være imot gode intensjoner, og det ønsker vi heller ikke å være. Likevel er det viktig å forstå at «one size» sjeldent passer alle, og at nødvendige tilpasninger og nyanseringer gjør at man ikke kan få et enhetlig enkelt svar som løser Norges utfordringer, som strekker seg fra Lindesnes i sør, til Nordkapp i nord, og fra Austrheim i vest til Vadsø og Trysil i øst. I dag sliter vi med økt kunnskap. Med mer kunnskap kommer mer ansvar, mer nyanser og uansett hvor dyktige folk er, vil det alltid være uenigheter rundt løsningene som produseres.

BÆREKRAFT

Økonomiske interesser gir dårlig utgangspunkt for å få være akseptert meningsbærer. Dette merker NORSKOG i samfunnsdebatten. Å kunne fokusere utelukkende på klima- og naturhensyn derimot, ser tilsynelatende ut til å være helt innenfor rammene for bærekraft, sett i en mediekontekst. Men ser man på hvordan bærekraftsbegrepet rent faktisk skal forstås, hviler det på tre grunnpilarer, hvorav en av de er natur- og klima, en er økonomi, og en er sosiale forhold. Å vurdere skogbruk etter utelukkende klima- og naturhensyn blir derfor feil.

NORSKOG og NORTØMMER har begynt arbeidet med bærekraftsrapportering. NORSKOG og NORTØMMERs bærekraftsarbeid skal være en sentral del av selskapets strategi og være et verktøy for beslutninger i all aktivitet både for ansatte og samarbeidspartnere. Formålet med rapportering på dette området er å gi en oppsummering av selskapets aktivitet, hvilken påvirkning aktivitetene våre har på omgivelsene samt vårt arbeid for å bli et mer bærekraftig selskap. For en virksomhet som driver med skogforvaltning, er det naturlig å både redusere egne utslipp så langt det lar seg gjøre (artikkel 4 i Paris-

avtalen) og hjelpe skogeiere til å øke karbonbindingen gjennom god skogforvaltning (artikkel 5 i Paris-avtalen).

Bærekraft og miljøavtrykk har stått sentralt i selskapets arbeid gjennom en årrekke. Ved inngangen til 2022 besluttet styrene for NORSKOG og NORTØMMER å gjennomføre en prosess for å utrede selskapenes klimaavtrykk. I prosessen ble alle ledd i verdikjeden samt organisasjonenes aktivitet vurdert. Prosessen med videreutvikling av bærekraftsarbeidet i NORTØMMER og NORSKOG fortsetter gjennom 2023. Fra og med 2023, vil Bærekraftsrapporten vår årlig synliggjøre utslippstall og beskrive konkrete mål, tiltak og resultater av dette arbeidet.

ØKOSYSTEMTJENESTER

2

Økosystemtjenester –
verdt mer enn hele verdens BNP

- **Forsynende** tjenester som mat, vann, tømmer, tekstilfiber og mediske planter og dyr.
- **Regulerende** tjenester som karbonlagring, rensing av forurenset luft og vann.
- **Støttende** tjenester som oksygenproduksjon og jorddannelse.
- **Kulturelle** tjenester som naturopplevelser fra fjell- og kajakkturet.

Noen anslag på den totale verdien av naturens goder (økosystemtjenester) er 120-145 tusen milliarder USD. Det vil si over en og en halv gang det globale bruttonasjonalproduktet.

Det er få studier som har forsøkt å estimere de totale verdiene til norske økosystemtjenester, og hvor avhengige norske industrier er av disse. De fleste studiene er casestudier knyttet til lokalt avgrensede områder, noe som gjør overførbareheten av funnene til andre og større områder vanskelig.

Kilde: EY og NINAs frokostseminar om hvordan bedrifter vurderer naturrisiko og påvirkning på biologisk mangfold. 15.03.23.

Skogbruket bidrar med mange såkalte økosystemtjenester. Vi er en distriktsnæring som skaper arbeidsplasser i distriktene, og skaper lange verdikjeder som gir inntekter til både private aktører så vel som offentlige gjennom skatteinntekter til kommuner.

I tillegg bidrar skogbruket med forsyning av tømmer til videreforedling av både massevirke og sagtømmer som blir til sluttprodukter som kan erstatte ikke-fornybare ressurser.

Vi bidrar gjennom et aktivt skogbruk å øke opptaket av karbon på lang sikt. En rekke rapporter, deriblant en rapport fra 2016, «Vern eller bruk av skog som klimatiltak», utarbeidet av Miljødirektoratet, Landbruksdirektoratet og Norsk institutt for bioøkonomi konkluderer med at «Vern av skog gir på kort sikt mindre CO₂ i atmosfæren enn bruk. Bruk av skog gir mindre CO₂ på lengre sikt fordi biomassen kan bidra til å unngå fossile utslipp». Vi driver i en bærekraftig næring i Norge, og vi gir samfunnet tjenester som vern mot naturfare, tilrettelegging for friluftsliv, skogsbilveier gir grunnlag for friluftsliv gjennom turer og ikke

minst skiløyper som sikrer tidlig skiføre, og skiløyper i vintre med dårlige eller varierende snøforhold. Skogbruket bidrar vesentlig til jakt- og utmarksbaserte næringer, spesielt i distriktene.

I tillegg avsetter norske skogeiere nøkkelbiotoper, i tillegg til at sertifiseringen pålegger oss å unnlate hogst i naturtyperegistreringer med A-verdi og til dels også B-verdi.

Frivillig vern- ordningen er nærmere omtalt i eget punkt.

SKOGBRUKETS FORBEDRINGSMULIGHETER

De fleste parametere viser positiv utvikling i skogbruket. Likevel vil vi innta at vi er klar over at vi ikke er feilfri. Feil skjer, og vi jobber kontinuerlig med systematisk oppfølging og forbedring. NORSKOG og NORTØMMER har gjennomgått sine rutiner og systemer for avvik og funnet forbedringspotensial hvilket har ført til endringer i både systemer og på organisasjonsnivå.

PEFC er et viktig verktøy, og det er viktig å være klar over at PEFC ikke er et straffesanksjonssystem. Målet er kontinuerlig forbedring.

I tillegg til jobben vi gjør for å forbedre oss på miljøområdet, jobber vi også for forbedring på det driftstekniske området gjennom kurs, og på logistikkplan for en kvalitetsmessig og bærekraftig god logistikkflyt som gjør at vi reduserer våre utslipp der vi kan.

På rekrutteringsfeltet har vi en jobb å gjøre da andelen uteksaminerte masterstudenter i skog er synkende. Også på likestillingsfronten har vi en vei å gå, da kvinneandelen i skogbruket er nokså lav. Her pågår det forskningsprosjekter og tiltak, og NORSKOG tror også at kvinneandelen vil øke ettersom kvinner ikke lenger er underordnet i odels- og arvelovgivning, og kommende generasjonsskifter vil føre til flere kvinnelige skogeiere. Jobb som maskinfører er også så teknisk optimalisert og digitalisert at fysisk styrke ikke lenger er en forutsetning for jobb i det operative skogbruket. Vi ser at pilene for kvinnelig deltakelse i skogbruket går riktig vei, men det er fortsatt en vei å gå.

AVSLUTNINGSVIS

NORSKOG takker for muligheten til å komme med et slikt innspill. Denne NOU'en vil være en grunnstein i videre arbeid med dette, og det er klart at resultatene vil påvirke oss mye. Primærnæringene lever av natur, og endring i natur, måten samfunnet verdsetter natur, og den myndighetsstyringen vi ser på det politiske plan, det regulatoriske plan og på det finansielle plan, danner rammene for hele vår utøvelse av skogbruket. NORSKOG ønsker å signalisere at vi er tilgjengelig for spørsmål, avklaringer og mulighetene for å inngi innspill på enkelte temaer som går mer i dybden, dersom det skulle være av interesse for dere. Vi stiller gjerne til møter om dere har temaer dere ønsker å få forklart, eller diskutere med oss.

Med vennlig hilsen

Kristine Jacobsen

Jurist og næringspolitisk rådgiver

NORSKOG